هر مالی که به یکی از بندگانم عنایت کرده ام، حلال است. همانا من همه ی بندگانم را مسلمان و بر راه راست آفریدم؛ اما شیطان ها نزد آنها آمده و آنان را از دین شان منحرف می کنند.

از عیاض بن حمار مجاشعی رضی الله عنه روایت است که روزی رسول الله صلی الله علیه وسلم در خطبه اش فرمود: «أَلاَ إِنَّ رَبِّی أَمَرَنِی أَنْ أُعَلِّمَكُمْ مَا جَهِلْتُمْ مِمَّا عَلَّمَنِي، يَوْمِي هَذَا، كُلُّ مَالٍ نَحَلْتُهُ عَبْدًا حَلاَلٌ، وَإِنِّی خَلَقْتُ عِبَادِی حُنَفَاءَ كُلَّهُمْ، وَإِنَّهُمْ أَتَتْهُمُ الشَّيَاطِينُ فَاجْتَالَتْهُمْ عَنْ دِينِهِمْ، وَحَرَّمَتْ عَلَيْهِمْ مَا أَحْلَلْتُ لَهُمْ، وَأَمَرَتْهُمْ أَنْ يُشْرِكُوا بِي مَا لَمْ أُنْزِلْ بِهِ سُلْطَانًا، وَإِنَّ اللَّهَ نَظَرَ إِلَى أَهْلِ الأَرْضِ فَمَقَتَهُمْ عَرَبَهُمْ وَعَجَمَهُمْ، إِلاَّ بَقَايَا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ، وَقَالَ: إِنَّمَا بَعَثْتُكَ لأَبْتَلِيَكَ وَأَبْتَلِیَ بِكَ، وَأَنْزَلْتُ عَلَيْكَ كِتَابًا لاَ يَغْسِلُهُ الْمَاءُ، تَقْرَأُهُ نَائِمًا وَيَقْظَانَ، وَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِی أَنْ أحرِق قُرَيْشًا، فَقُلْتُ: رَبِّ إِذًا يَثْلَغُوا رَأْسِی فَيَدَعُوهُ خُبْزَةً، قَالَ: اسْتَخْرِجْهُمْ كَمَا اسْتَخْرَجُوكَ، وَاغْزُهُمْ نُغْزِكَ، وَأَنْفِقْ فَسَنُنْفِقَ عَلَيْكَ، وَابْعَثْ جَيْشًا نَبْعَثْ خَمْسَةً مِثْلَهُ، وَقَاتِلْ بِمَنْ أَطَاعَكَ مَنْ عَصَاكَ، قَالَ: وَأَهْلُ الْجَنَّةِ ثَلاَثَةٌ: ذُو سُلْطَانٍ مُقْسِطٌ مُتَصَدِّقٌ مُوَفَّقٌ، وَرَجُلٌ رَحِيمٌ رَقِيقُ الْقَلْبِ لِكُلِّ ذِي قُرْبَى وَمُسْلِمٍ، وَعَفِيفٌ مُتَعَفِّفٌ ذُو عِيَالٍ، قَالَ: وَأَهْلُ النَّارِ خَمْسَةٌ: الضَّعِيفُ الَّذِي لاَ زَبْرَ لَهُ، الَّذِينَ هُمْ فِيكُمْ تَبَعًا لاَ يَتْبَعُونَ أَهْلاً وَلاَ مَالاً، وَالْخَائِنُ الَّذِي لاَ يَخْفَى لَهُ طَمَعٌ، وَإِنْ دَقَّ إِلاَّ خَانَهُ، وَرَجُلٌ لاَ يُصْبِحُ وَلاَ يُمْسِي إِلاَّ وَهُوَ يُخَادِعُكَ عَنْ أَهْلِكَ وَمَالِكَ" وَذَكَرَ الْبُخْلَ أَوِ الْكَذِبَ وَالشِّنْظِيرُ الْفَحَّاشُ»: «امروز پروردگارم به من دستور داده که از آنچه به من آموخته و شما نمی دانید، به شما بیاموزم؛ (الله متعال فرمود:) هر مالی که به یکی از بندگانم عنایت کرده ام، حلال است. همانا من همه ی بندگانم را مسلمان و بر راه راست آفریدم؛ اما شیطان ها نزد آنها آمده و آنان را از دین شان منحرف می کنند و آنچه را که من برای آنان حلال قرار دادم، حرام می نمایند؛ و آنها را وادار می کنند تا چیزهایی را با من شریک کنند که دلیلی برای آن نازل نفرمودم. الله متعال نگاهی به اهل زمین انداخت و بجز تعداد کمی از اهل کتاب، همه ی عرب و عجم آنها را مبغوض داشت و فرمود: تو را مبعوث نمودم تا تو را آزمایش کنم و بوسیله ی تو دیگران را نیز در بوته ی آزمایش قرار دهم؛ و کتابی بر تو نازل نمودم که آب آن را نمی شوید (با گذشت زمان، از بین نمی رود؛ بلکه در سینه ها محفوظ است) و در حالت خواب و بیداری، آن را تلاوت می کنی (چه خواب باشی و چه بیدار، این کتاب حفظ می شود). همچنین الله متعال به من دستور داد تا قریش را آتش بزنم. من گفتم: پروردگارا، در این صورت سرم را مانند نان می شکنند. الله متعال فرمود: آنها را بیرون کن، همانگونه که تو را بیرون کردند؛ با آنها بجنگ، ما تو را یاری می کنیم؛ انفاق کن که ما بر تو انفاق می کنیم؛ لشکری بفرست؛ ما پنج برابر آن را می فرستیم؛ و همراه کسانی که از تو اطاعت می کنند، با افراد نافرمان بجنگ؛ و باید بدانی که بهشتیان، سه گروه هستند: 1 - سلطان عادلی که صدقه دهد و در مسیرش موفق باشد. 2 - مرد نرم دلی که با هر خویشاوند و هر مسلمان، با مهربانی برخورد کند. 3 - فرد پاکدامن وصاحب عیالی که از مردم چیزی درخواست نمی کند. جهنمیان نیز پنج گروه هستند: 1 - افراد ضعیفی که از عقل کافی برخوردار نیستند و در میان شما دنباله رو هستند و در جستجوی خانواده و مال نیستند. 2 - افراد خائنی که هیچ طمع و خیانتی از نگاه شان پنهان نمی ماند؛ هرچند که کوچک و ناچیز باشد. 3 - افرادی که صبح و شام، با خانواده و اموال شان، شما را فریب می دهند. 4 - آنگاه رسول اکرم از بخل یا دروغ صحبت نمود (صاحب یکی از این دو وصف را جهنمی دانست). 5 - افراد بد اخلاقی که بسیار بد و بی راه می گویند».

[صحیح است] [به روایت مسلم]

روزی رسول الله صلی الله علیه وسلم در جمع اصحابش به ایراد خطبه پرداخت و به آنها خبر داد که الله متعال او را مامور نموده تا در آن روز، از آنچه به وی آموخته و مردم نمی دانند، به آنها بیاموزد. برخی از چیزهایی که الله متعال به پیامبرش آموخته، از این قرار است: «هر مالی که به یکی از بندگانم عنایت کرده ام، حلال است»؛ یعنی: الله

متعال می فرماید: هر مالی که به بنده ای از بندگانم عطا نموده ام، برایش حلال است؛ منظور انکار تحریم برخی از حیوانات است که مردم بر خود حرام می کردند؛ و در واقع بیان می کند که این حیوانات با تحریم مردم، حرام نمی شوند. و هرچه در ملکیت بنده باشد برایش حلال است، مگر اینکه حق دیگران در آن باشد یا دلیل خاصی باشد که آن را از این عمومیت تخصیص نموده و حرام گرداند. سپس می فرماید: «همانا من همه ی بندگانم را مسلمان و بر راه راست آفریدم»؛ یعنی: تمام بندگان را مسلمان آفریدم. و گفته شده: پاک و پالوده از گناه آفریدم. و گفته شده: آماده ی قبول هدایت آفریدم. و گفته شده: منظور عهد و پیمانی است که در روز "الست" از ایشان گرفته شد و پروردگار فرمود: آیا من پروردگار شما نیستم؟ گفتند: بله. «اما شیطان ها آمده و آنان را از دین شان منحرف می کنند و آنچه برای آنان حلال نمودم، حرام می کنند و آنها را وادار می کنند تا چیزهایی را با من شریک کنند که دلیلی بر آن نازل نفرمودم». یعنی شیطان ها به سراغ شان آمده و آنان را خوار و زبون کرده و ربوده و از مسیر حق به راه باطل خودشان سوق می دهند و آنچه را الله حلال نموده، برای آنها حرام می کنند و به آنها فرمان می دهند که در عبادت، چیزهایی را شریک الله قرار دهند که الله به عبادت آنها دستور نداده است و دلیلی برای استحقاق آنها جهت عبادت شدن نفرستاده است. در ادامه رسول الله صلی الله علیه وسلم می فرماید: «الله متعال نگاهی به اهل زمین انداخت و بجز تعداد کمی از اهل کتاب، همه ی عرب و عجم آنها را مبغوض داشت»؛ یعنی: الله متعال پیش از بعثت رسول الله صلی الله علیه وسلم به اهل زمین نگاه کرد و آنها را چنان دید که همگی بر شرک و گمراهی اتفاق دارند، پس همگی آنها را مبغوض داشت، مگر تعداد اندکی از اهل کتاب که بر دین خود چنگ زده بودند و هیچ گونه تحریف و تبدیلی در آن نیاورده بودند؛ این درحالی بود که اکثر اهل کتاب دین خود را تحریف کرده بودند. الله متعال در ادامه می فرماید: «تو را مبعوث نمودم تا آزمایشت کنم و بوسیله ی تو دیگران را نیز در بوته ی آزمایش قرار دهم»؛ یعنی: من تو را بسوی مردم مبعوث نمودم تا با اجرای فرامین خویش، تبلیغ رسالتم، برپایی جهاد و صبر در مسیر الله و موارد دیگری تو را مورد آزمایش قرار دهم. و بوسیله تو کسانی را آزمایش کنم که تو را بسوی آنها فرستاده ام؛ برخی از آنها اظهار ایمان نموده و خالصانه الله را عبادت می کنند و برخی سرپیچی نموده و کفر و دشمنی خود را ظاهر می نمایند و برخی نفاق و دورویی می ورزند. منظور این است که او را امتحان نماید تا این مساله در میدان واقعیت بروز نموده و نمایان گردد، زیرا الله متعال بندگان را بر اساس آنچه از آنها سر زده مجازات می کند، نه بر اساس آنچه پیش از وقوع می داند. وگرنه الله متعال از همه چیز پیش از وقوع آنها آگاه است. «و کتابی بر تو نازل نمودم که آب آن را نمی شوید»؛ یعنی: قرآن را بر تو نازل کردم که در سینه ها محفوظ است و از بین نخواهد رفت، بلکه در طول زمان سالم و بدون تحریف باقی خواهد ماند. «و در حالت خواب و بیداری، آن را تلاوت می کنی»؛ یعنی: چه خواب باشی و چه بیدار، این کتاب حفظ می شود. همچنین در معنای آن گفته شده: به راحتی و آسانی آن را می خوانی. رسول الله صلی الله علیه وسلم در ادامه می فرماید: «همچنین الله متعال به من دستور داد تا قریش را آتش بزنم» یعنی: الله متعال به من دستور داد که کافران قریش را به هلاکت رسانده و بکشم. «من گفتم: پروردگارم، در این صورت سرم را مانند نان می شکنند»؛ یعنی همانطور که نان را می شکنند، سر مرا نیز می شکنند. «الله متعال فرمود: آنها را بیرون کن، همانگونه که تو را بیرون کردند»؛ یعنی: الله متعال به پیامبرش فرمود: به جبران اینکه تو را بیرون نمودند، آنها را از آنجا بیرون کن، هرچند میان این دو بیرون کردن تفاوت بسیار است، زیرا آنها به ناحق او را بیرون کردند، اما او آنها را به حق بیرون کرد. «با آنها بجنگ؛ ما تو را کمک می کنیم»؛ یعنی: با آنها وارد جنگ و نبرد شو ما نیز تو را یاری می کنیم. «انفاق کن که ما بر تو انفاق می کنیم»؛ یعنی: آنچه در توان داری در راه الله بده که ما در دنیا و آخرت جایگزین آن را به تو خواهیم داد. «لشکری بفرست؛ ما پنج برابر آن را می فرستیم»؛ یعنی: اگر لشکری را برای مبارزه با کافران بفرستی، ما لشکری پنج برابر آن از ملائکه گسیل می داریم تا به مسلمانان کمک کنند، چنانکه در بدر چنین کرد. «و همراه کسانی که از تو اطاعت می کنند، با افراد نافرمان بجنگ»؛ یعنی: با مسلمانانی که از تو فرمان می برند با کافرانی بجنگ که از تو نافرمانی کردند. می فرماید: «و باید بدانی که بهشتیان، سه گروه هستند: 1 - سلطان عادلی که صدقه دهد و در مسیرش موفق باشد. 2 - مرد نرم دلی که با هر خویشاوند و هر مسلمان، با مهربانی برخورد کند. 3 - فرد پاکدامن وصاحب عیالی که از مردم چیزی درخواست نمی کند»؛ یعنی: اهل بهشت سه گروه هستند: مردی که حکومت و قدرت را بدست دارد، ولی با این وجود میان مردم عدالت را رعایت کرده، به آنها ظلم نکرده و به آنها نیکی می کند، اسباب خیر برای این شخص فراهم گشته و درهای نیکی بر روی او باز است. و مردی که با کودک و بزرگ مهربان است و با تمام نزدیکانش بطور خاص و با همه مردم بطور عام نرم خو و مهربان است. و مردی که خانوده دارد و بسیار پاکدامن است و از حرام دوری می کند و از مردم گدایی نمی کند و در رابطه با خود و خانواده اش بر الله توکل دارد و محبت خانواده و ترس دست نیافتن به روزی باعث نمی شود توکلش بر الله را از دست بدهد و از مردم گدایی کند و به دنبال مال حرام برود و مشغولیت به این چیزها او را از علم و کارهای واجبش باز دارد. «جهنمیان نیز پنج گروه

هستند: 1 - افراد ضعیفی که از عقل کافی برخوردار نیستند و در میان شما دنباله رو هستند و در جستجوی خانواده و مال نیستند. 2 - افراد خائنی که هیچ طمع و خیانتی از نگاه شان پنهان نمی ماند؛ هرچند کوچک و ناچیز باشد. 3 - افرادی که صبح و شام، با خانواده و اموال شان، شما را فریب می دهند. 4 - آنگاه رسول اکرم از بخل یا دروغ صحبت نمود (صاحب یکی از این دو وصف را جهنمی دانست). 5 - افراد بد اخلاقی که بسیار بد و بی راه می گویند»؛ یعنی: دوزخیان پنج گروه هستند؛ اولین گروه: افراد ضعیفی هستند که عقل ندارند تا آنها را از کارهایی که شایسته نیست منع کند. «و دنباله رو هستند و در جستجوی خانواده و مال نیستند» یعنی: خدمتکارانی که به دنبال همسر برای خود نیستند و از حلال روی گردانده و به حرام روی می آورند و نمی خواهند با کار و کوشش از طریق حلال مال بدست آورند. دوم: «افراد خائنی که هیچ طمع و خیانتی از نگاه شان پنهان نمی ماند؛ هرچند که کوچک و ناچیز باشد» یعنی: هیچ چیزی که امکان طمع ورزیدن در آن وجود داشته باشد، وجود ندارد مگر اینکه آنها در آن طمع می ورزند و به جستجوی آن بر می خیزند تا اینکه آن را پیدا کرده و در آن خیانت می کنند. و این در واقع مبالغه در توصیف به خیانت است. سوم: فریبکار. چهارم: دروغگو یا بخیل. پنجم: افراد بد اخلاقی که بسیار بد و بی راه می گویند.

http://www.sunnah.global/hadeeth/fa/show/10409